ARENE

LAUSUNTO

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2
00130 HELSINKI

4.10.2017

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto

ASIA: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018
http://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+106/2017

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2018

Teema; Korkeakouluopetus ja tutkimus (luku 29.40); Miten varmistetaan koulutuksen ja tutkimuksen korkea laatu sekä osaavan työvoiman riittävyys?

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää kutsusta kuulemistilaisuuteen ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ammattikorkeakoulujen valtion perusrahoitus – laskeva kehitys vuosina 2012-2020

Ammattikorkeakoulujen valtion rahoitus perustuu rahoitusmalliin, jossa keskiössä ovat toiminnan tulokset ja 11 indikaattoria (mm. tutkinnot, opintojen eteneminen, kilpaillun TKI- rahoituksen määrä). Uutena elementtinä mallissa on strategiarahoitus 5 % ja alakohtainen rahoitus 1 %. (Kuvio 1). Rahoitusmallin ohjaava vaikutus on todellinen. Kukin ammattikorkeakoulu kilpailee omasta kokonaisrahoituksestaan indikaattorien kautta. Malli on tehostanut toimintaa ja korostanut opiskelijalähtöisyyttä. Opintojen sujuvuuteen, läpäisyyn on kiinnitetty huomiota. Mutta mallilla on ollut myös ei-toivottuja vaikutuksia, mm. joustavuus.

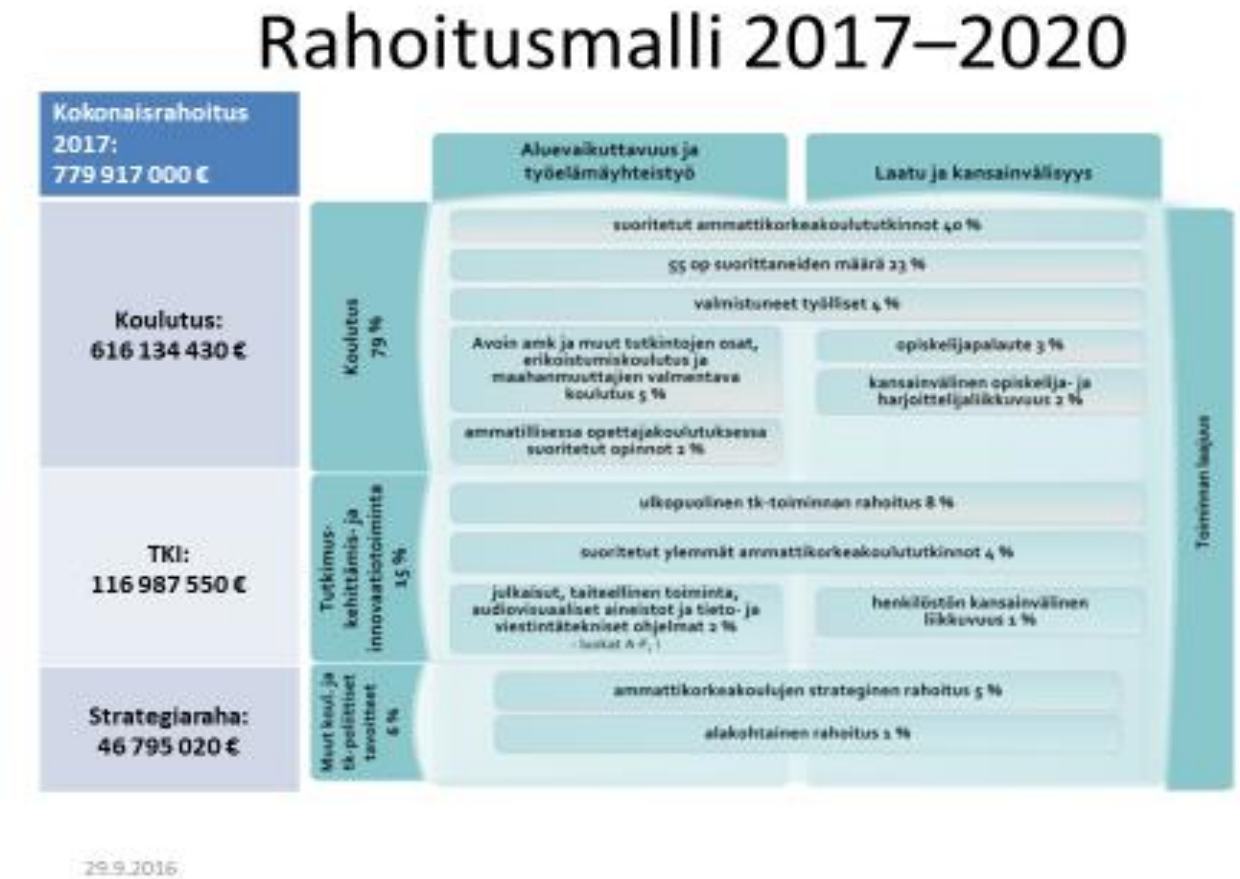

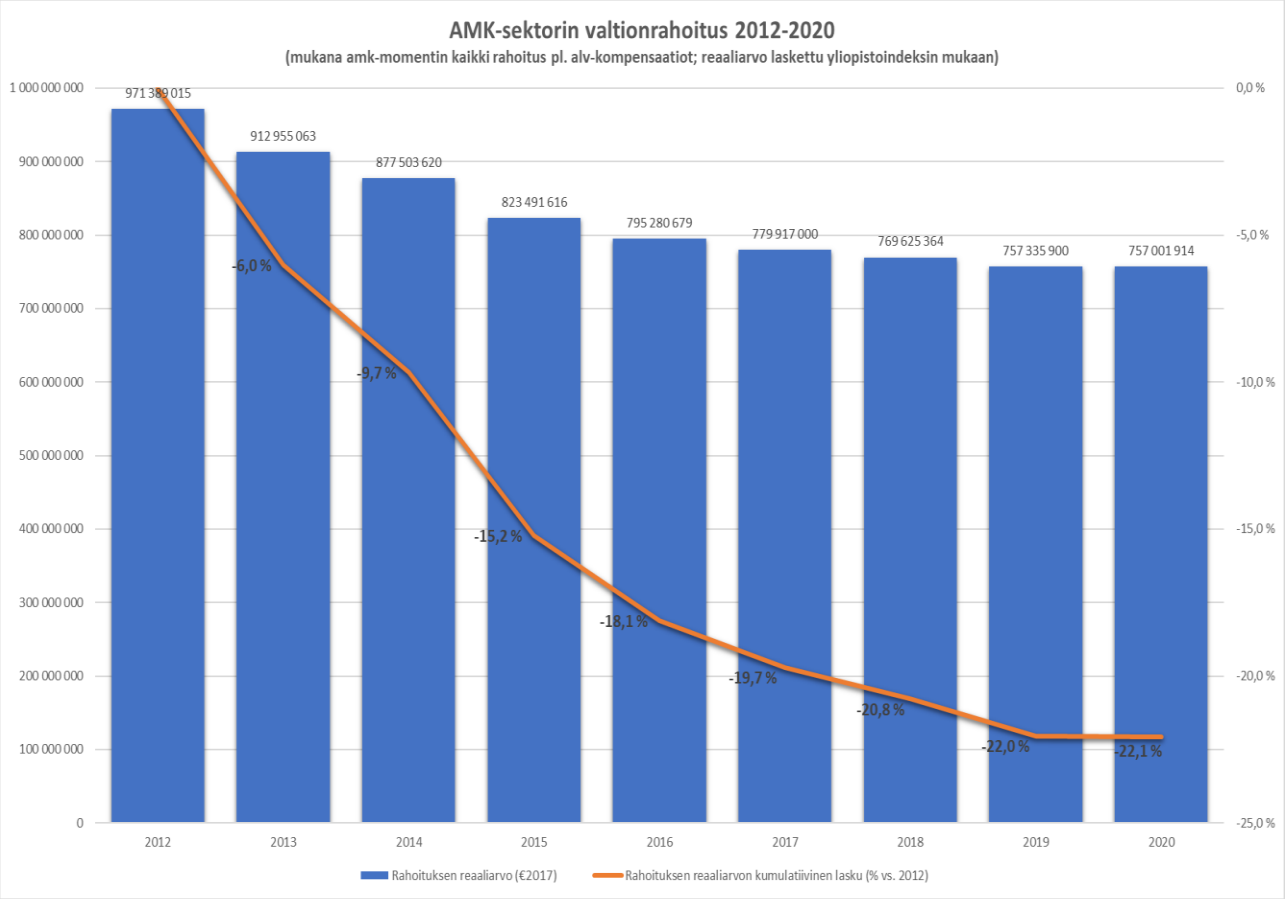

Amk- sektorin valtionrahoitus perustuen valtion talousarvioon vuosina 2012-2020 OKM:n ammattikorkeakoulumomentti (pl. alv-kompensaatiot). Rahoituskehityksen reaaliarvossa on otettu huomioon myös Kiky- sopimuksen vaikutukset ammattikorkeakouluille (Kuvio 2).

Ammattikorkeakoulujen valtion rahoitus on ollut voimakkaasti aleneva (yli 22%) viimeisten 6 vuoden aikana. Sillä on ollut selkeitä vaikutuksia ammattikorkeakoulutukseen ja TKI- toimintaan.

Huomionarvioista ammattikorkeakoulujen rahoituksen osalta on se, että *indeksikorotukset ammattikorkeakoulujen perusrahoituspohjaan ovat jääneet vuodesta 2012 alkaen toteutumatta. Näin ollen ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen kehitys ei ole vastannut useampaan vuoteen kustannustason muutoksia.*

Korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen laatu. Ammattikorkeakoulut ja valtion talousarvioesitys 2018

Valtion rahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan vuonna 2018 on noin 757 miljoonaa euroa ilman arvonlisäkompensaatiota. Se on noin 25 % Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen budjettimomentista.

Hallituksen talousarvioesityksessä vahvistetaan kärkihankkeiden kautta muun muassa *korkeakouluopetuksen digitaalisia oppimisympäristöjä ja ympärivuotisen opiskelun edellytyksiä.*

Arene pitää kärkihanketoimenpiteitä myönteisinä, mutta *ne eivät toiminnallisesti korjaa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen tasoa sekä pitkäjänteistä talouden suunnittelua ja toimintaa ammattikorkeakouluissa.* Kehittämispanokset ovat tärkeitä, mutta pohtimisen arvoista onko, olisiko erilliset kehittämisrahat voitu osittain käyttää tehokkaammin koulutuksen ja TKI- toiminnan kehittämiseen antamalla ne suoraan ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen, ilman erillistä hankehakua.

Arene ry tuo eduskunnan sivistys- ja tiedejaoston tietoon *vakavan huolensa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen ja TKI- rahoituksen kehityksestä ja sen vaikutuksista ammattikorkeakoulujen lakisääteisiin tehtävien laatuun.* Useat ammattikorkeakoulut *toteuttavat parhaillaan monivuotisia sopeuttamisohjelmia ja uudistavat koulutusta sekä tiivistävät tiloja ja panostavat kilpaillun rahoituksen hankkimiseen.*

Arenen kanta on, että ammattikorkeakoulujen valtion perusrahoitusta tulee voida jatkossa myös vahvistaa, jotta ei entisestään vaaranneta ammattikorkeakoulujen lakisääteisten perustehtävien laadukasta ja pitkäjänteistä toteuttamista. Se on välttämätön keino, jotta varmistetaan ammattikorkeakouluopetuksen ja TKI- toiminnan hyvä laatu.

Talousarvioesityksessä Arene näkee *myönteisenä* – mutta riittämättömänä- *panostuksen ammattikorkeakoulujen TKI- toimintaan, yhteensä 5 milj. euroa*. Lisäpanostuksia tarvitaan edelleen ammattikorkeakoulujen TKI- toimintaan. Tällä hetkellä kansalliset rahoitusinstrumentit eivät riittävästi tunnista ammattikorkeakoulujen TKI- toiminnan mahdollisuuksia. *Ammattikorkeakoulujen julkinen TKI- rahoitus on jäänyt voimakkaasti jälkeen yliopistojen tutkimusrahoituksesta* (Kuva 3).

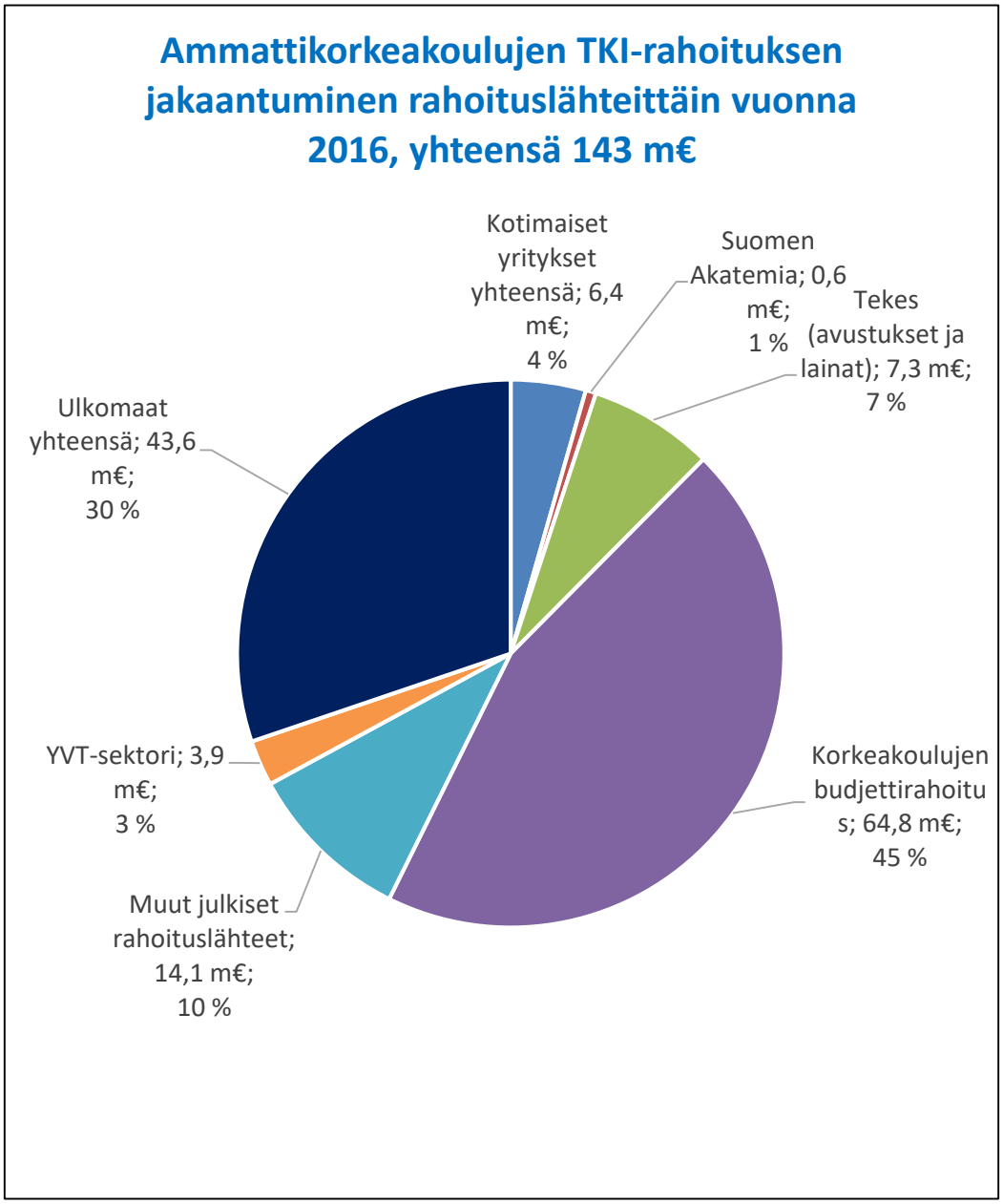

Kuva 3. Ammattikorkeakoulujen TKI- rahoituksen jakaantuminen 2016 (Tilastokeskus).

Arene toteaa, että talousarvion *panostukset korkeakoulutettujen muuntokoulutukseen ja työvoimakoulutukseen ovat erittäin kannatettavia ja oikean suuntaisia. Näillä toimenpiteillä voidaan vastata osaavan työvoiman kysyntään.* Erityisesti ammattikorkeakoulujen tekniikan alan insinöörikoulutuksella /YAMK- koulutuksessa voidaan vastata nopeasti teollisuuden uuteen osaamiskysyntään.

Talousarvioesityksessä *datalähtöisen tutkimuksen* sekä korkeakoulujen tutkimuksen yhteiset tietotekniset palvelut/verkot ovat kannatettavia panostuksia mm. korkeakoulujen välisen yhteistyön, tutkimuksen laadun sekä *avoimen tutkimuksen ja avoimen datan käytön edistämiseksi*.

Arene pitää erittäin tärkeänä *ammattikorkeakoulujen pääomittamista*. Talousarviossa esitetään kertaluontoinen *panostus ammattikorkeakoulujen pääomittamiseen yhteensä 24 milj. euroa*. Pääomittamista tukee se, että ammattikorkeakouluilla on mahdollista hakea rahankeräyslupaa yksityisen pääoman kerryttämiseksi. Jotta varainkeruun aikataulu on mahdollista esitetyssä ajassa, on erittäin tärkeää, että Poliisihallituksen lupamenettely on mahdollisimman jouheva. Tämän hetkisen tiedon mukaan lupakäsittely kestää jopa 5- 6 kuukautta.

Arenen esittää, että ammattikorkeakoulutuksen ja TKI- toiminnan laadun vahvistamiseksi talousarvioesityksessä 2018:

1. **SOTE-lakivalmistelua ja valtion talousarvioesitystä 2018 tarkennetaan niin, että ammattikorkeakoulujen sote-alan koulutuskorvaukset kompensoidaan ammattikorkeakouluille täysimääräisesti.** *Ammattikorkeakoulut maksavat sosiaalialan-, ja terveysalan opiskelijoiden koulutuskorvauksia harjoittelusta perusrahoituksestaan harjoittelupaikoille (mm. sairaanhoitopiirit). Vuonna 2015 ammattikorkeakoulut maksoivat koulutuskorvauksista maksuja yhteensä 7.5 milj. euroa*. *Yliopistot eivät maksa näitä korvauksia perusrahoituksestaan*. Samoin a*mmatillisen koulutuksen reformissa laki kieltää oppilaitoksia maksamasta koulutuskorvauksia.* ***Ammattikorkeakoulujen osalta tilanne on edelleen korjaamatta.***

2. **Hallitus pidättäytyy indeksileikkausten jäädyttämisestä ammattikorkeakoulujen osalta.**

3. **Hallitus panostaa ammattikorkeakoulujen tuottamaan osaamiseen** vahvistamalla ammattikorkeakoulutuksen rahoitusta (mm. muuntokoulutus, sote-osaaminen) ja **kohdentaa tutkimukseen varattuja määrärahoja myös ammattikorkeakoulujen soveltavan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan rahoittamiseen**. Ammattikorkeakoulujen tulee voida olla rahoituksen hakijoina kaikissa kansallisissa tutkimusrahoituksissa.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Tapio Varmola
puheenjohtaja

Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja